

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thronus Dei Maria Deipara

Spinelli, Pietro Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1696

Vocem Ave in salutatione Angelica idem esse quod gaude num. 11

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46853)

accepisse, vt Virgo humillima, Spiritu sancto
vigente, ne tot, tantisque beneficijs ingrata
videretur; Deum magnificans, in hæc verba
prioruperit: *Eccc enim ex hoc beatam me dicent
omnes generationes, quia fecit in me magna, qui
potens est; de quo Augustinus super Magnificat,
tō. 9. Fecit, inquit, mihi magna, magni fuit, vt
Virgo sine virili semine filium conciperet, & ma-
ter fieri sui plasmatoris fecit mihi: quod enim
in ea ad omnium salutem factum est, hoc privile-
gio dilectionis ad eius gloriam singulariter est
ordinatum, & ideo dixit, magna, quia myste-
rium incarnationis Verus super omnia constat
esse ineffabile.* hæc Augustinus.

S. Antonin Hinc est quod S. Antoninus 4. par. tit. 15.
cap. 17 §. 1. Forid inquit, in ipso conceptu, vel
partu sibi datum est ad horam, ut videret myste-
rium huiusmodi, ut in patria, sicut Paulus vidit

B. Virgo in Deum in rapto, & pro illa hora fuisse fides, & vi-
toriam in so. ita S. Antoninus, qui citat Albertum hoc
hac vita colligentem ex verbis Bernardi homil. 4.
vidit Deū super missus est, vbi ait: illi solum datum est nos-
per essen- se, eius solum datum est experiri, & infra: quate-
niam: nus qui tantum Patri est notus, sit & illi. ita

Cyprian. Bernardus & confirmatur ex Cypria. serm. de
Natiuit. vbi de Virgine ait in hunc modum:
Virgo, inquit, carnis, & mentis integritate insi-
gnis: spiritus al. & corporali, intus, & extra Christi
prejensia fruebatur. sic Cyprianus: & certe p. e.
ac probabiliter affirmari potest, interdum
in hac vita Virginem eleuatam fuisse ad vi-
dendum clarè diuinam essentiam breui tem-
pore præsertim post diuini verbi in eius ve-
tero Conceptionem, quemadmodum colligi-
tur ex citatis auctoribus; & præterea
in CHRISTI gloriosa Resurrectione, post
illam Dominicæ Passionis procellam, &
solitudinem illius tridui, in quo eius ani-
ma doloris gladio est transfixa, quando ei
omnium primæ, vt capit. 11. ostendemus,

Cap. 11. CHRISTUS ab inferis rediuitus apparuit;
hoc enim dignitati, & statui B. Virginis erat
valde contentaneum. Neque enim privile-
gia Virginis omnia expressè ponuntur in sa-
cris litteris, sed satis fuit declarari Matrem
Dei, ex quo reliqua conijcere, & colligere
licet, præsertim cum plerique de Paulo, &
Moysè affirmant vidisse eos Deum per essen-
tiam, quod concedit S. Thomas 1. par. q. 22.
art. 11 & complures ex Patribus idem astu-
unt: ergo Virgini id non erat denegandum.

S. Thom. Hoc quoque de Virgine affirmat Ioannes
Randin.

Raulinus tom. 2. serm. de Sanctis serm. 46. & Raulin.
citatur Linconiensis lib. 4. Angelicæ hierar-
chie cap. 6. Idem docet Suarez in 3. par. tom. 2. disput. 19. sect. 4. & citat Dionysium Car-
thulianum super Dionysium Arcopagitam
de cælesti hierarchia art. 8. & Gerlonem al-
phab. 15. tit. 8. & alphab. 88. tit. 9. & alios.
Kuperius 3. in Cant. in illa verba: *Oculi tui
columbarum, vult Virginem perfectius ad ter-
tium cælum rapram vidisse arcana, quam
Paulum & Bernar. serm. de B. Virgine, qui Bernar.
habetur tom. 2. fuorum operum: Credenatim
est, inquit, Christum frequenter matrem suam
ad montem myrrha, & ad collem thuris sublimasse,
in cellam vniuersam occultasse, sui prout nouit,
& voluit gloriam despicam, & super cælestem re-
uelasse no. etiam hæc eibi. Dionysius vero Car-
thulianus Virginis studiosissimus in 1. sen-
tent. distin. 16. q. 2. huic quæstioni sic respon-
det Dicendum est, quod præsertim Virgo
quamdiu vixit in corpore adhuc mortali, fuit
uictric, quamvis certissima credatur interdum
rapta in diuinas gloria Dei, usque ad summa
Trinitatis visionem, per speciem multo vtiq; cla-
rius: & (vt puti) multo frequentius, ac diuini-
us quam Ysaïus, aut Moyses: reducitur tamen ab
huic modo contemplatu, ambulabat per fidem,
& fuit uicrix, ac promeruit, & profecit in ex-
ercitijs, adibusq; virtutum, & sic eruit in gra-
tia: & vti in sermone de Assump. ione sanctus fa-
cietur Hieronymus, nouis quorsus cremabitur ar-
doribus, ad filij quoque sui clarissimum, & in-
sistentem inuicem affectuosissimè suspirauit, hæc
tenos Carthulianus.*

*Vocem Ave initio Saluationis Angelica idem
esse quod Gaudet multiplicem quoque in An-
nunciatione gaudens rationem
Deiparam habuisse.*

11 Sed, & præstantiam, quam in filii Con-
ceptione affecta est Virgo beatissima
non obscurè indicatam existimo in noua illa
saluatione: *Ave gratia plena, Dominus tecum,
benedicta tu in mulieres à S. Gabriele;*
Quam Irenæus lib. 5. contra hæreses capit.
25. vocat, *Archangelam Demurgi*, hoc est, om-
nium officijs) noua legatione officiosis-
simè et allata, & totius sanctissimæ Trinitatis
nomine pronuntiata, Diuinoque consilio à S. Luca in sua Evangelica historia ad
Virginis præconia mortibus declaranda
litteris

Maxima
Dei para
excellens
in salu-
tione ang-
lica in-
ca. 11.
Irenæus.

Ambros. litteris consignata; eam enim Ambrosius lib. 1. in Lucam Benedictionis novam formulam appellat, eamque nunquam lectam, nusquam antea competam, soli Mariæ servatam fuisse tradit. Quod ipsum ex Ambrosio, Beda in comm. in Luc. & ante Ambrosium Origenes homil. 6. in Luc. observarunt.

Sophron. Quare de hac salutatione Sophronius in sermone de Assumptio *Non simplex*, inquit, *vel consueta fuit ista saluatio: sed omnia admiratione digna: siquidem venerationis fuit dolatio, oblatio muneris, famulus obsequij.* Idem habet Chrysologus sermone 140. Petrus verò Damianus sermo. 3. de Nativitate Virginis: *Onomum*, inquit, *est inauditum Angelica salutationis obsequium: plenam appellat gratia, quia ipse ad eam descendebat, per quem omni mundo collata est gratia.* Et Ephraem in oratione de Deipara, hanc Angelicam salutationem præclara, & exquisitis epithetis celebrat in hunc modum: *Keple*, inquit, *os meum gratia dulcedinis tua o Domina, & illumina mihi mentem o gratia plena: move linguam meam, & labia ad laudes tibi alacriter, laetisq; animo decantandas, & præferam dulce illud melos Angelicum longe celebratissimum, quod Angelus Gabriel in Nazareth servula habitus ad te Virginem, matremq; Dei mei integerrimam, clemens cecinit, salutationem (inquam) maxime congruentem, atque decentem, & dignissimam mundi salutem, cunctarumq; animarum medelam, atque tutelam: hæc ille. Bernardus homil. 2. super missus est. Iniungitur, inquit, *nova legatio Angelo Gabrieli, & novam virgo professa virtutem, novo salutationis honoratur obsequio: antiqua excluditur maledictio mulierum: novam nova mater accipit benedictionem.* hæc Bernardus, & B. Laurent. Iustinianus: *Merito*, inquit, *Angelus ad Virginem mittitur, ut novam gratiam novi partus, nova salutatione differeret.* Ex quibus omnibus cur Angelus Gabriel nova salutandi ratione in hac sua ad Virginem legatione sit usus, plures rationes cuilibet colligere non erit difficile.*

12. Et ut huius salutationis reliqua verba in præsentia omittam, cum ea alibi in locis huius operis fere expendantur; de primo tantum, quod est, *Ave*, aliquid mihi dicendum existimaui, & sanè vox illa, *Ave*, initio salutationis ab Angelo posita, veri, ac solidi gaudii causam Virgini adesse significavit; quod Angelus verbis, quæ subiecit, numero paucissimis; sensu tamen ingenium Deiparæ præ-

coniorum plenissimis, satis declaravit, cum eam gratia plenam, & cum qua Dominus singulari ratione esset, quam etiam inter mulieres benedictionis primas consecratam pronunciauit: quæ tamen enim Græca vox *Χαρη* apud Lucam, & *Salve* significet, & *Ave*; Latini tamen iam inde ab exordio nascentis Ecclesiæ non absque divino nutu vertere manserunt *Ave*; quod ex Festo de verborum significatione idem est, quod *Gaudere*: quo indicarent Angelum Gabrielem tantæ legationis nuncium, Evangelii initia auspiciatum fuisse à voce lætitiæ, quæ tum sanctissimæ Virgini, tum etiam toti naturæ humanæ (cuius personam in Christi incarnatione Virginem gessisse auctori est sanctus Thomas 3. par. quaest. 30. art. 1. Jobventura erat nam & in Christi ortu Angelus hoc ipsum mysterium Pastoribus annuncians, eiusdem lætitiæ meminit illis verbis: *Ecco Euan-gelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: & Deipara de hoc eodem mysterio agens, ingenti lætitiæ perfusam testatur cum diceret: Et exultavi spiritus meus in Deo salutari meo.* Atque in hunc sensum complures Patres ex gratiis, & latinis illud, *Ave*, accipiendum docuerunt. Basilii enim homilia de humana Christi generatione: *Maria*, inquit, *edocta, & iussa est ab Angelo GAUDERE: similiter, & Nyssenus in homil. de humana Christi generatione: huius annunciatum ab Angelo ad Virginem gaudii, eleganter meminit illi opponens dolorem denunciatum Euzæ: Tunc ad Virginem, inquit, missus est Gabriel, qui ei divinæ voluntatis arcanum aperiret, his autem sanctissimis verbis usus est, Ave gratia plena Dominus tecum: contraria hæc est oratio illis vocibus, quas prima mulier audivit, tunc enim illa doleribus propter peccatū damnata est, nunc autem in hac per GAUDIUM dolor expellitur: in illa molestia partum præcesserit, huic partum LÆTITIA præannunciat. hæc Nyssenus, & Euthymius in proœmium Lucæ: *Eva*, inquit, *iussa est habere matrem, Maria autem Gaudium materori contrarium.* & Andreas Cretensis orat. de Annunc. Decuit, inquit, *lætiis ut præconijs Gabriel Reginam salutarer, qua & lætitiæ organum, & immensi Gaudii est Gemitrix.* ipsum verò *Ave*, salutis consilium, & immensi Gaudii præconiū vocat. Iustinus martyr præclarissimus, & antiquissimus in colloquio cum Triphone iudæo. *Homo*, in-*

Luc. 1.

Festus.

S. Thom.

Luc. 2.

Luc. 3.

Basilias.

Nyssenus.

Gen. 3.

Euthym.

Andr.

Cret.

quit,

quit, natus de Virgine, ut per quam viam fraude serpentis subintravit inobedientia, per eandem sequeretur venia. Cum enim integra virgo esset Eva, conceptio verbo serpentis inobedientiam mortemq; peperit. At Virgo Maria postquam concepit fidem cum gaudio adferente sibi Gabriele Latum nuncium respondit, fiat mihi secundum verbum tuum sic ille. & Procopius Gazeus in Gen. 3. Gabriel, inquit, orationem inchoauit per Ave, & causam Latitia subdit, cum ait Dominus tecum: Eva peccando tristitiam à serpente, traxit, quoniam in peccatores transfudit: Maria gaudium, & salutem toti mortalium generi obnunciavit: humaniq; generis in peccationem, in quam deuenerat fugauit.

Procop. Gaz.

Qua scilicet
iuncta for-
mula vsus
est: Ange-
braa lin-
gua.
Luc. 1.

Neque verò illorum sententiæ astipulor, qui Angelum hebraicè cum Virgine loquentem, salutatione hebraicè consueta, quæ verbis illis, Pax tibi continetur vsus fuisse affirmant; quam S. Lucas græcè scribens per verbum *χαιρε*, expressit. In cuius rei confirmationem asterunt interpretem Siriacum euangelii S. Lucæ, qui illud *χαιρε*, Pax tibi, vertit. Cæterum plures faciendi iunt tot, tantiq; Patres citati, qui initio Angelicæ salutationis Gaudium, atque lætitiã virgini significatam disertis verbis affirmant: quamuis enim in illa salutatione hebraicè, Pax tibi, is, qui salutatur gaudere, & bono esse animo iubeatur; tamen S. Lucas, qui in cap. 24. sui Euangelii Christi, salutationem post resurrectionem hebraicè similiter cum Apostolis loquentem græcè vertit, Pax vobis; quemadmodum S. Ioan. c. 20. sui Euangelii, si Angelus in Virgine hebraico idiomate annuntianda, eadem salutandi formula vsus esset, vtrique non, Ave, sed, Pax tibi, græcè redditurus fuisset; nam & S. Marcus cap. 14. & Græcus S. Matthæi interpres ca. 26. eodem verbo *χαιρε*, Christum à Iuda, & à Christo sanctas illas mulieres Matth. 28. salutatas ponunt. Ex quibus duplicem salutandi formulam apud Hebræos in vsu fuisse colligi potest: quarum alteram, quæ apud Græcos *χαιρε*, apud Latinos, & ve, redditur, Angelus in Virgine annuntianda vsurpavit: quod magis confirmatur ex libro Tobie cap. 5. vbi in editione vulgata latina (nam in textu græco Tobie nulla salutationis formula habetur) legimus salutationem Archangeli Raphaëlis ad Tobiam seniore cæcum verbo precantis ei gaudium in hunc modum factam: *Saluatus*,

inquit, cum, & dixit, Gaudium tibi sit semper. Et quamuis vox illa, Ave, seu, gaude, precantis, seu optantis esse possit, & affirmantis; in hac tamen salutatione Angelica ad Virginem, quemadmodum animaduertit Salmeron tom. 3. tractat. 5. Maldonatus, & Toletus in Luc. capitu. 1. annotat 45. & alii, non est precantis, sed affirmantis id, quod iam tunc Virgo beatissima habebat, & prænunciantis illud, quod mox cum iustissime acceptura erat, Gabriel enim cœlestis Paranympus gratiæ plenitudinem, qua ob meritum Incarnationis in eius utero gerendum iam prædita erat, admiratus, prius quam sua legatione fungeretur, Virgini sanctissimæ gratulandum, & honorificentissimis verbis, ac studiosè quæsitis (quasi lægum eius præconia nulla oratione consequi posset) sibi eam officiosissime salutandam existimauit. Ergo veluti Dominam seruis, ac Dei spontam, veramque Dei matrem mox futuram Dei nuncius, ac minister illis verbis: *Aue gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu inter mulieres* reuerenter alloquitur: quibus verbis brevi quodam compendio eius doctes, ac laudes vtrouque completi conatus est. Hinc factum, vt Virgo humillima, & in oculis suis parua in hac in solida, & perhonorifica salutatione, qua tanta de se præconia ab Angelo prædicari audiebat, turbata sit: nam & turbata dicitur non in Angelo, cuius visioni, vt cap. 26. dicemus, assueta erat, sed in sermone eius: cogitabat quælis esset ista saluatio, quemadmodum iectè docuit Origenes homil. 6. in Luc. Chrysostomus oratione de Natiuit. Sancti Ioannis Baptistæ. S. Bonauentura in meditationibus vitæ Christi cap. 4. Lycianus in Lucam, Lyrano, & Græcus quidam Interpres in catena S. Græci Thomæ. Vnus tantum B. Laurentii lusti interpreti in sermone de Annunciat. verba audiendiamus: *Turbata, inquit, est non ex Angelico sibi aspectu, quasi insolito: quippe qua rugier visitabatur ab Angelis: sed ob excellentiam diuini præsentis, quod propria merita præcellere videbatur. Consuevit namque humilitas sicut semper stare sub se ita difficile fidem accommodare iis, qui supra eam esse consensur. hæc ille. Bernard. v. c. 10. hom. 4. supermissus est; pulchre docet Virginitatem turbatam, non tamen perturbatam. Quod turbata, inquit, est, verecundia fuit virginis: quod non perturbata, fortissimè: quod tacuit,*

Aue non
est optans
sed affir-
mans.
Salmeron
Maldona-
tus.
Toletus
Cofertus
in salu-
tionem
Angeli
Barrada
lib. 7. c. 7.
idem di-
cunt.

Deipora
& ex humi-
litate tur-
bata in so-
luta: ut
Cap. 26.

Origenes
Chrysost.
Bonauent.
Lycianus
S. Græcus
Thomæ.
Laurentii
Laur. in
Humilitas
Bernard.
Bernard.

Et cogitavit prudentia: cogitabat autem qualis esset ista saluatio. Sciebat prudens Virgo, quia saepe Angelus sarana transfiguratus se in Angelum lucis, & quia humilis erat, & simplex, nihil tale penitus a S. Angelo sperabat. ita Bernardus. Et certe Angelus ille apud Danielem cap. 10. quem Cassianus collat. 8. cap. 13. & Theodoretus, ac Peteria in Danielem existimant fuisse Gabrielem cum se Danieli videndum obrulisset, tantum ei, eiusque comitibus terrorem incussit, ut hi in locum absconditum aufugerint. Danielis verò, qui admirabilibus Dei & Angelorum apparitionibus affluens erat, species (ut eius verbis utar) immutata est in eo, & emarcuit, nec habuit quicquam virum, & audiens Angelum jacebat consternatus, & vultus eius hærebat terræ, at Virgo beatissima propter eximiam animi fortitudinem nihil tale passa legitur.

Rationes
quare Vir-
gini gau-
dium in-
annuus.

15 Ceterum Virgini Deiparæ multiplex erat causa gaudendi, ut propterea Angelus verbum illud Ave, quod est, Gaude, in sua salutatione sibi præmittendum existimavit, non tantum ob ea, quæ subiecit, quia videlicet gratia plena, quia Dominus cum illa, quia benedicta inter mulieres, verum etiam ob ea, quæ mox adiecit. Invenisti gratiam apud Deum, ecce concipies, & paries solum Altissimi; & Spiritus sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Si quidem invenit, inquit Bernardus homil. 3. in missus est, gratiam, quam ipsa quærebat, & nullus ante ipsam invenire potuit, Dei videlicet, & hominum pacem, mortis destructionem, vitæ reparationem. Ita Bernardus, & de suis castis visceribus ipsa per Saram figurata (cujus nomen Dominam sonat, genuit nobis filium Dei, verum nostrum Isaac, hoc est, iuxta nominis etymologiam, risum, & vniuersæ terræ gaudium. Quare Augustinus sermone 18. de Sanctis, *Eua, inquit, luxit, Maria exultavit, Eua lachrymas, Maria gaudium in ventre portavit, quia illa peccatorem, ista edidit innocentem.*

August.

Ad hæc Deiparæ gaudendum erat propter eximias prærogativas, charismata, atque privilegia, quæ præpotens Deus non tantum supra omnem cursum naturalem, verum etiam supra omnem communem ordinem supernaturalem in eam singulariter contulerat, quæ ipsamet cum agnosceret, ingentis gaudij materiam sibi atulisse affirmavit, cum dixit; *Ecce exultavit Spiritus meus in Deo salutari meo,*

quia respexit humilitatem Ancilla sua, ecce enim ex hoc Beata me dicent omnes generationes: quia fecit mihi magna qui potens est.

16 Gauderebat præterea, quoniam maledictio in humanum genus per Eam inuicta, moeror item, atque ærumnæ in benedictionem, gaudium, atque lætitiâ per eius partum erant commutandæ. Hinc Augustinus loco citato: *Per cuius partum, inquit, mutatur natura protoplastorum, deletur, & culpa: & infra Causam inualescentis errati miraculum noui partus euecit, & Eua plantam Maria cantus exclusit.* Quin etiam à miseris, & maledictionibus, in quas propter peccatum filij Adam inciderunt, immunis extitit; omnes enim in peccatis concipimur, omnes fomitem peccati, & seuientem membrorum legem patimur, ab omni culpa veniali omnino cauere non possumus; omnes in terram, de qua sumpti sumus, reuertimur; feminis verò in poena illud irrogatum est, ut in dolore pariant filios, neque illud silendum est, sterilitatem in veteri lege communi Iudæorum opinione adeo probro habitam, ut quemadmodum testatur sanctus Hieronymus in Isaia cap. 57. & Sanctus Augustinus quæstio. 42. in Exod. maledicta censeretur sterilis, quæ semen non faceret in Israël. hoc est (inquit Bernardus homil. 3. super missus est) opprobrio & contemptui habebatur, tanquam inutilis, & infructuosa. At verò Deipara singulari Dei privilegio ab his omnibus libera fuit; quippe quæ originalem culpam nulla ratione contraxit, fomite peccati omnino caruit, nulla culpa actuali, quamuis leuissima, inquinata est: & licet, ut filio suo similis esset, eas quas Theologi pænalitates vocant, quæ nullam inuoluunt culpæ imperfectionem, sed magnam meritum præbent materiam, subierit; ideoque mortem obierit, eius tamen corpus non vidit corruptionem, cum post triduum, ex Damasceno oratione 2. de dormitatione gloriosa, resurrexerit, & anima, & corpore nunc assumpta regnet in Coelis. appositè igitur Damascenus loco citato Deiparam cum Eua confert his verbis: *Eua, quæ serpentis suggestioni assensum præbuit, parius dolore, & mortis sententia damnatur, & in infernorum collocatur penetralibus. Hanc autem verè Beatam, quæ Dei verbo aures præstitit, & Spiritus sancti operatione repleta est, atque ad Archangeli spiritualem salutationem sine voluptate, & virili consortio Dei filium concepit, & sine dolore aliquo peperit, ac*

Quod exi-
mys dona-
ta fuerit
privilegiis
Deipara
Eua ma-
ledictione
in benedi-
tionem
conuertit.
August.

Hieron.
August.

Bernard.

Deipara
anis malo-
dictionis
expers.

Damasc.

totam se Deo consecrauit, quomodo mors deuora-
ret? quomodo inferi susceperent? quomodo corrup-
tio inuaderet corp^o illud, in quo vita suscepta est?
Huic rostra plana, & facili ad cœlum parata est

Bernard.

Quod autem ad muli-
rum maledictionem illam spectat, de ea Ber-
nardus ho. 3. super missus est, ad eandem cõ-
uersus Virginem eam sic alloquitur: *Benedicta*

Genes. 2.

*tu in mulieribus, qua illam generalem maledi-
onẽ euasisti, qua dictum est, in tristitia paries fili-
os. & nihilominus illam, qua secutum est Maledi-
ca sterilis in Israël. Ac singularem consecuta es*

Maria pe-

perit sine

dolore.

Isaia 66.

Damasc.

August.

ut nec sterilis maneat nec cum do-
lore parturias sic Bernardus. Enim verò quem
admodum ipsa absq; carnis delectatione filis
concepit, ita absq; doloris sensu eundem pe-
perit. iuxta Isaia vaticinium cap. 66. *Antequã*

parturires, peperit, hoc est ante partus dolores
filium enixa est: quem Isaia locum ad hoc de-
monstrandum affert Damasc. lib. 4. de fide ca.
15. De hoc etiam eleganter Augustinus loco
citato: præsum, inquit, illud Eua infelicitatis e-
logium, quod dicitur, in dolore paries filium, quia i-
sta in lætitia Dominum peperit: Duo siquidem
quã longissimè inter se distita coniunxit: nã
& Genitricis dignitatem obtinuit, qua sterili-
tatis opprobrium eo tempore tantopere for-
midatum euasit, & virginalem pudicitiam nõ
amisit; quin & virginitatis vexillum voto conse-
cratum extulit, ut innumera postea virginum e-
xamina eius exemplo virginitatem Deo dicãrunt

Deipar. de

daemons,

& haretici

ca prauitate

trium

phauit.

Genes. 3.

Cap. 24.

Costerus.

Barrada.

Aue mu-

cat nomen

Eua.

ac proinde inter conjugatas, Virgo, inter virgines
verò de Spiritu sancto fecunda exiit. Neque ve-
rò illud tenuis lactia materiam eidẽ prauit, quod
cum tartareo, ac truculento dracone, eiusquẽ semi-
ne inimicitias a Deo Gen. 3. positas conuenter e-
xercuit, quod noxium eius caput plane contritura e-
rat, iuxta illud Ecclesia. elogium ante multa an-
norum (a. 31) decanatum quemadmodum capi,
24. dicemus Gaude Maria Virgo cunãtas hareses
sola interemisti in uniuerso mundo.

17. Nec verò silentio hoc est prætereundũ;
nonnullos, ex quibus est noster Franciscus Co-
sterus in meditationibus super Aue maris
stella, & Barrada libro septimo capite septimo
in voce illa. Aue, initio salutationis Angelicæ
posita, existimã rediuiuo nutu factum esse vt
interpres initio salutationis Angelicæ hac vo-
ce, Aue, poti^o quã illis, Gaude, vel lætare, quæ
tamen idẽ significant, vsus sit. Cũ enim vox
hæc Aue, opponatur huic voci, Eua, (scribitur
namque) idem, sed transpositis, immò eti-

am inuersis litteris) per hoc veluti anna-
gramma quoddam inuersum indicari vol-
unt Deiparam, cui ab Angelo dictum est
Aue, oppositum eorum malorum, quæ in
terrarum orbem Eua inuexerat, intulisse, at-
que adẽ Eux maledictionem, in Benedi-
ctionem, mœrorem in gaudium, ærumoas
in consolationem, miseriam in foelicitatem
mortem in vitam; peccatum in gratiam, pœ-
nam in gloriam per Christum, quem ipsa
nobis ex suis castis visceribus edidit, foelici-
ter commutasse: quin etiam per hanc Angeli
salutationem inchoatam ab Aue, (quod est
Eua inuersum) dum sanctissima Virgo Mater
Dei efficitur, significari videtur in vete-
ris Eux locum, quæ hominibus exitio fuit,
Mariam humauo generi maximè saluta-
rem subrogari. Quare Bernardus sermone
in signum his verbis eleganter expressit.
Sic nimirum trudentissimus, & clementissimus
Artifex, quod quassatum fuerat non confregit,
sed vtilius omnino refecit: ut videlicet nouis
nouum formaret Adam ex veteri, & Eua
transfunderet in MARIAM.

18. Hinc factum est, vt ex vna parte aliqua
quidem analogia, sed longè dissimilis inter E-
uam, & Deiparam inueniatur, ita vt Eua ab
Epiphanio (vt dicemus) dicatur figura Dei-
paræ: nam quod illa in naturali hominum
propagatione exhibuit, hoc Deipara multò
melius, multoq; præstantius in supernaturali
filiorum Dei procreatione efficit: illa enim ex
Adam formata facta est in adiutorium simile
ipsi Adæ, & dicta est cunctorum Mater viuẽ-
tium, cùm tamen cunctorum morientium ex
Ruperto lib. 3. de Trin. capit. 26. potius dicen-
da esset mater, ex hac verò formatus est Chri-
stus nouus & cœlestis Adam, eumq; pari-
endo facta est mater verè viuẽtium, eorum
nimirum, qui in spiritusalem vitam denuo na-
scuntur, cui carnem ex suis visceribus præben-
do facta est ei in nostra redemptione, in adiu-
torium & ad humani generis salutem, quem-
admodum cap. 17. dicemus, multifariam est
cooperta. Quocirca Epiphanius hæres. 78.
Beata, inquit, mater Dei Maria per Eua signifi-
ficatur, qua per anigma accepit, vt mater viuẽ-
tium diceretur: illa enim mater viuẽtium vo-
cata est etiam postquam auisus terra es, & in
terram reuertoris: post transgressionem ab illa E-
ua omnis hominum generatio deducta est in terra
hic autem verò a Maria hac visa mundo geni-

In
E
ran
tib
Da

Bernard.

inter Ead
& Deipa-
ram quã-
dam analo-
gia est
dissimilis.

Rupert.

Epiphani.

ta est ut viventem gigneret, & fieret Maria mater viventium: Eua datum est operire corpus sensibile propter nuditatem sensibilem, Maria vero datum est à Deo, ut pareret nobis Agnū & ex gloria ipsius Agni fieret nobis salutis à velle sapientia per virtutem ipsius indumentum incorruptibilitatis. hæc ille.

Inter Eua
& Deiparam
antithesis.
Damasce.
19 Ex altera vero parte inter Eua, & Deiparam magna invenitur antithesis; cum in illius prævaricatione, superbia, imprudentia (quam Damascenus orat. de dorm. incauta simplicitate verbis serpentis nimium credulam vocat) Gulae delectatio, perfidia, & inobedientia appareant, ac in Virgine sanctissima dum incarnationis mysterium cum Angelo tractat, oppositæ virtutes, nimirum humilitas, prudentia, quæ ad peccandum induxit vitium Adam, per quem ex Apostolo Rom. 5. peccatū in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo o. mnes peccaverunt: Hæc carnem, in qua redempti sumus, subministravit Christo, per quem homines (ut verbis utar Apostoli loco citato) reconciliationem, abundantiam gratiæ, & donationis, & iustitiæ accipientes in vitam regnabunt, quod si Eua à serpente vincitur, eiudem serpentis caput per Deiparam conteritur, quo circa de hæc inter Eua, & Deiparam antithesi egregiè Patres omnes loquuntur. Irenæus lib. 5. c. 19. Sicut Eua seducta est per angelicum sermonem (id est, diaboli) ut effugeret Deū, sic Maria per angelicum sermonem euangelizata est, ut portaret Deum, & suasa est obedire Deo, uti Virginis Eua, Virgo Maria fieret advocata: & quem a modum astrictum est morte genus humanū per Virginē, solvitur per Virginem aqua lance distipata: virginalis inobedientia per virginalem obedientiā Tertullianus libro de carne Christi c. 17. Quod Eua credendo serpenti deliquit, Maria Gabrieli credendo deluit. & Epiphanius loco citato, Eua mortis causa facta est hominibus, Maria vero causa est vitæ, per quam genita est nobis vita, & per hanc filius Dei advenit in mundū, & ubi abundavit peccatum, ibi superabundavit gratia, & unde illata est mors, illuc processit, & vita, ut vita pro morte fieret, & qui per mulierē nobis vita factus est, mortē ex muliere inducā excluaret, & quoniam illic Eua cum adhuc es-

set virgo per inobedientiam transgressa est, & contrario per Virginem obedientia gratia facta est, annuncio adventu in carne de Cælo, & vita æterna. hæc Epiphanius. Idem oratione de Deipara: Angeli, inquit, accusabant Eua, nunc verè Mariam gloria prosequuntur; quæ a multorum infirmitatem verè gloriosam reddidit; quæ lapsam Eua erexit; & Adam de paradiso delectum in cælos misit, quæ paradisum clausum aperuit, & per latronem rursum Adamum complantavit. sic ille. Et Chrysippus oratione de Deipara introducit dæmonem dum videt nos per mulierem reuocatos ad filiorum adoptionem, quam initio habebamus, hæc seccum loquentem: Mulier mecum efficit, ut in genus humanum tyrannidem occuparem, & mulier me à tyrannide deturbavit: Antiqua Eua me erexit in alium, Nova deiecit. hæc ille. Sophronius in sermone de Assumpt. Maria, inquit, verè gratia plena, per quam largo sancti Spiritus imbore superfusa est omnis creatura; & ideo (inquit) benedicta tu in mulieribus, id est, plus benedicta, quam omnes mulieres: ac per hoc quicquid infusum est male ditionis per Eua, totum abstulit benedictio Mariæ. hæc Sophronius Bernardus sermone 2. Pentecost. Misus est, inquit, coluber venosus à diabolo, ut venenum per aures mulieris in ipsius mentem transfunderet, & sic transfunderet in totius posteritatis originem. Misus est inserim Gabriel Angelus à Deo, ut verbum Patris per aurem Virginis in ventrem, & mentem ipsius eructaret, ut eadem via intraret, & antidotum qua venenum intraverat. sic ille. Hieronymus in epist. 22. Mors per Eua, vita per Mariam. Augustin. serm. 18. de Sanctis cum multa in hanc sententiam præclare differuisset, quæ alibi citabimus, subdit: Mater generis nostri poenam intulit mundo: Genitrix Domini nostri salutem attulit mundo: pro inobedientia enim obedientia commutatur, fides pro perfidia compensatur. & lib. 3. de symb. ad catec. cap. 4. Per feminam mors, per feminam vita; illa poculum a serpente propinatum libenter accepit, & viro tradidit, ex quo simul mereretur occidi; hæc gratia cælesti de super infusa, vitam protulit, per quam caro mortua possit resuscitari: Ecclesia quoque in quodam hymno canit.

Quod Eua tristitia abstulit,
Tu reddis almo geymine,

Denique Nyssenius homilia de humana Christi generatione, quem supra citavimus, idcirco Angelum ab Ave, quod est, Gaude, suam

Chrysp.

Hieron.
Augustin.

Nyssenius.

suam salutationem auspicatum testatur, vt
 Virginem Beatissimam Euzæ opponeret; pri-
 mum enim verbum contra Euam à Deo pro-
 nunciatum Genes. 3. fuit illud: *Multiplicabo a-
 rumnas tuas*, quoniam initium fuit mortis: at
 sanctissimæ Virgini, quæ initium exitit vitæ
 primum verbum, quod ei dicitur meritò est *A-
 ue*, seu *Gaude*. Quod ipsum insinuat Procopi-
 us Gazeus supra allatus. & hæc in præsentia
 dicta sint; hanc enim ipsam de Deiparæ cum
 Eua comparationem c. 27. vberius expèdemus
 Quæ verò malâ in sua prævaricatione Eua ad-
 miserit, Tertullianus in lib. de habitu muliebri
 cap. 1. cum muliere loquens paucis verbis ita
 complexus est: *Tu es diaboli ianua; tu es arboris
 illius resignatrix; tu es diuina legis prima deser-
 trix; tu es que eum suafisti, quem diabolus ag-
 gredi non valuit; tu imaginem Dei hominem tam
 facile elisisti; propter tuum meritum, id est, mortè
 etiam filius Dei mori habuit.* hæc Tertullianus.
 Cui consonat Chrysologus serm. 79. *Mulier
 inquit, mali causa, peccati auctor, via mortis, se-
 pulchri utulus, inferni ianua, lamenti necessitas
 tota, ob hoc nascuntur lachrymis, mancipantur
 mæroribus, gemitibus addicuntur, & in lamentis
 tantum sortes sunt, quantum viribus inueniuntur
 infirma.* Hæc autem omnia per Deiparam
 vt satis liquet, emendata sunt. Hinc est, quod
 Bonauentura in specul. cap. 8. dicit: *Coruum
 Genes. 8. fuisse infidelem, quoniam emissus non
 rediit, Columbam verò fidelem sic & Eua infide-
 lissima mediatrix perditionis, Maria fidelissima
 mediatrix salutis fuit inter summū Noë, & mun-
 dū spirituale diluuiō submersū.* ita Bonauentu-
 ra. Ex quibus omnibus, si rem ipsam per vo-
 ces significatam spectemus, meritò dicitur E-
 ua mutari in *Aue* (id quod litterarum inversio
 significat) ad quod spectans Ecclesia in hym-
 no illo, cuius initium est *Aue Mariæ stella* sic
 canit.

Procopius Gazeus.

Cap. 27.

Tertullian.

Chrysolog.

Genes. 1.

Epiphani.

Aue quo- modo idē

*Suimans illud Aue
 Gabriels ore
 Funda nos in pace
 Mutans nomen Eua*

Neq; hoc est nouum apud Patres, vt ex lite-
 ris in hunc, aut illum modum vel exaratis, vel
 dispositis sacra interdum mysteria colligant;
 vt videre est apud Epiphanium hæres. 62. Sa-
 bellianorū vbi de *α & ω* eleganter philosopha-
 tur & quædam infert scitu non iniucunda, quæ
 apud eundē loco citato videri possunt.

nōnulli quandam notionem, seu deductionē
 afferunt ad pietatem, & ad sensus varietatem
 magis, quā ad loiidam veræ etymologiæ tru-
 tinam accommodatā, vt scilicet ab *A* quæ parti-
 cula est priuatiua, & *V* *A*, quod miseriam tum
 apud Græcos, tum etiā apud Latinos sonat, de-
 rivetur, ita vt *Aue* idem sit, quod abique *væ*; at
 que adeo hac voce in fronte salutationis ab
 Angelo posita Deipara ab omni *væ* aliena si-
 gnificetur. ita S. Bonauentura in speculo B. V.
 c. 2. *Personemus*, inquit, illud *Aue*, quo *inuitata*
est nostra redemptio, ab omni vameruō V. Maria
in principio salutationis dicitur. Aue utique ab-
 sque *væ*, à quo fuit immunitissima. & infra. *Omnes*
dicimus ei Ave, omnes oremus, ut propter suū dul-
cissimum Ave, nos oret liberari: ab omni væ, per
Dominum nostrum Iesum Chr filium suum. hæc
 Bonauentura. Idem etiā habet S. Antonin. 4 p
 tit. 15. c. 13 § 4. Caterū rationem hanc, si vo-
 cem ipsā spectemus, vltro concedimus iuxta
 exactam etymologiæ notionem minimè esse
 deductā; *væ* enim cum diphthongo, *Aue* au-
 tem abique ea scribitur: deinde apud Latinos
A, tametsi in nonnullis vocibus, vt pote *Amēs*
 hoc est sine mente, *Auius*, sine via, particulæ
 priuatiuæ munus exerceat, vniuersitatem nō
 est particula priuatiua, sicut apud Græcos. *Lat-
 inæ* verò vocis deductio ex Græco idiomate
 petenda non videtur, siquidem, vt monet He-
 ronimus lib. de traditionibus Hebraicis in Ge-
 nesim. *Nemo*, inquit, in altera lingua, quempiā
 vocans etymologiam vocabuli sumit ex altera
 & ideo Hebraicum nomen, non Græcam, verum
 Hebraicum habere debet rationem. ita Hiero-
 nymus, ex altera verò parte huiusmodi vo-
 cum accommodationes quantumuis ex pere-
 grina lingua delumptæ, si in illa ipsa re fun-
 damentum habeant, & ab auctoribus graui-
 bus usurpentur, reici nequaquam debent: sci-
 mus enim Hieronymum in fine libri secundi
 aduersus Iouinianum etymologiam Romæ,
 quæ à Romulo denominationem sortita est
 ex Græca tamen, atque Hebraica lingua af-
 fere: siquidem ad ipsam Romanam apostro-
 phem faciens: *Roma* inquit, aut *fortitudinis*
nomen est apud Græcos, aut sublimitatis, iuxta
Hebræos, serua, quod diceris, virtus te excelsum
faciat, non voluptas humilē. Quin etiā Sibyl-
 ta ex Palladio in Lusacia c. 118. Romæ, quæ
 mille, & ducentis annis pulcherrima fuerat,
 & frequentissima, deuastationem per Go-
 thos illatam prædicans, & ad eius Lati-
 num

Bonauent.

S. Anton.

etymologi- a ex altera lingua quomodo potest.

Hieronym.

Epiphani. Iesum apud eos cum sena Cyro Iero. Esai. Am. Cap. Aug. Gre.

Latinum nomen, Græca tamen significatione alludens: *Fiet*, inquit, *πόμα hoc est vitus, non Roma.* & Nazianzenus orat. 42. quæ est 2. in Sanctum Pascha, quamvis doceat nomen Pascha apud Hebræos Transitus significare; commendat tamen eorum explicationem, qui eiusdem nominis etymon è Græca lingua petentes, illud ἀπό τῆς πάσχα, quod est pati, deducunt; ideoque ab eo quod Christus passus est, Pascha appellatum existimant. verba Nazianzeni cum de nomine Paschæ ageret hæc sunt. *Hoc Pascha*, inquit, *ab Hebræis iuxta eorum linguam nominatur (quæ vox transitum sonat) historica quidem ratione propter Israëlitarum ex Aegypto in Chananæam Regionem fugam, & migrationem: sin autem spirituales sensum spectemus, propter nostram ex his inferioribus ad superiora, atq; ad promissionis terram progressionem, & ascensum, quod verò in multis scriptura locis accidisse comperimus, ut vocabula quædam ab obscuriori sensu, ad apertiorum; atque à duriori sono ad elegantiorum, commodioremque immutata sint; idem hic quoque contigisse animadvertimus, quidam salutiferæ passionis nomen hoc esse arbitrati, ac deinde per littera χ in ψ & χ in κ mutationem, hanc vocem ad linguam Græcam accommodantes, hunc diem Pascha nominarunt. Atque hæc vox postea consuetudine, atque usu confirmata est; multitudine videlicet hoc verbum, ut magis pium calculo suo comprobante. hæc tamen Nazianzenus. Neq; hic contendendo Pascha ab eo, quod est pati, derivatum; cum Hieronymus in cap 28 Matt. Phise inquit, non à passione, ut quidam arbitrantur; sed à transitu nominatur. sic ille. Sed id solum ostendo, eiusmodi nominum derivationes, atque accommodationes à Patribus interdum usurpari Epiphanius hæresi 29. nomen Iesu, quod est Hebraicum, non tantum Saluatorem, sed etiam medicum significare ex Græca etymologia docet, quod etiam Cyrillus Ierosolymitanus catechesi 10. & Basilus in asceticis tradiderunt, & nos c. 20. aliquid de hoc dicemus. & Ambrosius lib 1. de Abraham cap. 3. cum Augustino lib. quæst. super lib. ludic. 37. & Gregorio lib. 30. Moral. cap. 13. mysterium numeri trecentorum Gedeonis commilitonum (qui tamen Hebræi, & in libro Hebraica lingua conscripto recensentur) inuestigat, ex T littera, quæ apud Græcos crucis figuram exprimit, & hunc numerum significat, atque hæc quidem omnia eo spectant, ut*

ostendamus Patres interdum ex peregrina lingua aliquot mysteria scrutatos esse.

21 Et sanè si in hac voce rem ipsam penitus introspeciamus, dum Deiparæ dicitur Ave, quod est Gaude, seu lætare, omois planè uæ, seu miseræ immunis ostenditur: neque enim aliter perfectè gaudere posset, ideo enim Tobias oculis captus cum S. Raphaël in sua salutatione gaudium ei precatus esset, respondit: *quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, & lumen cæli non video.* Sed si quispiam quærat à quonam uæ seu miseria libera, & immunis fuerit. Respondendum videtur à tribus præcipuè miseris eam alienam fuisse, nimirum à uæ culpæ originalis, à uæ cuiuscumque culpæ actualis, quamvis leuissimæ, & à uæ fomitis peccati, quem perpetuò extinctum habuit, ut c. 7. dicemus, quare non in congruè ab iis, qui singula huius salutationis verba festis B. Virginis accommodari docuerunt, quemadmodum & nos alibi diximus huiusmodi Ave, seu Gaude Conceptioni immaculatæ peculiariter accommodari posse tradunt; soli enim Virgini inter puros homines in sua conceptione lætandum est, cum singulari Deipriuillegio caruerit originali culpa, quæ aliis luctum meritò affert propter multiplices eius ærumnas, ac miseras, quas S. Iob tragico quodam stylo c. 3. libri sui sub variis metaphoricis vberius persequitur, & deplorat, quemadmodum plerique Interpretes cum Gregorio in illum locum tradiderunt.

TYPI ALIQVOT, SEV SYMBOLA, quibus Deiparæ Virginis præstantia, qua Dei mater est significatur.

DEINQUE ad Deiparæ dignitatem aliqua 22
 Ex parte declarandam, quam ex Conceptione filij Dei est adeptæ, qui in eius utero ex purissimis ipsius sanguinibus carnem suscepit, sacris litteris, & SS. Patribus variis typis, ac nominibus metaphoricis ductis, tum ex rebus, quæ in usum hominum veniunt, tum ex rebus Deo consecratis appellatur, seu significatur. Quare Bernardus serm 3. Bernardus super Salve Regina plura nomina, quibus Deipara nominari solet, recenset his verbis. *Non solum Cælum, & firmamentum Dominæ verum intelligitur, sed aliis nominibus con-*

G 2

nonien-

Epiphanius.

Iesu nomē
 apud Græcos
 Mediam
 cum etiam
 sonat.
 Cyril.
 Ieros.
 Basilus.
 Ambros.
 Cap. 20.
 Augustin.
 Gregor.

Quo uæ,
 seu miseria
 carnis
 B. Virgo.
 Tob. 5.

Maria cō-
 cepta sine
 originali.

Cap. 7.